

การดำเนินชีวิตของพระสงฆ์อำเภอเมืองร้อยเอ็ด
ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019
The way of life of the Buddhist monks Mueang Roi-Et district
in the situation of the Coronavirus 2019 epidemic

พระบุญล้อม จารุธมโม
Bounlorm Charudhammo
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด
Mahachulalongkornrajavidyalaya, Buddhist Roi-Et College
E-mail: bounlorm.lat@mcu.ac.th

(Received: July 11, 2023/ Revised: December 25, 2023/ Accepted: December 25, 2023)

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการดำเนินชีวิตตามกิจวัตรของพระสงฆ์อำเภอเมืองร้อยเอ็ดในสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 และ 2) เพื่อศึกษาแนวทางในการดำเนินชีวิตของพระสงฆ์อำเภอเมืองร้อยเอ็ดในสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 โดยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มเป้าหมายในการสัมภาษณ์ได้แก่ พระสงฆ์ที่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอเมืองร้อยเอ็ด จำนวน 25 รูป โดยการเลือกประชากรแบบเจาะจง เครื่องมือวิจัยคือแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอข้อมูลแบบพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า

1. การดำเนินชีวิตตามกิจวัตรของพระสงฆ์ได้ปรับเปลี่ยนการปฏิบัติกิจวัตรให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นทั้ง 6 อย่าง ได้แก่ การบิณฑบาต กวาดวัด ปลงอาบัติ ทำวัตรพระสวดมนต์ ขวนขวายในปัจจุเวกขณะและภาวนา การปฏิบัติกิจวัตรในรูปแบบใหม่ มีการสวมหน้ากากอนามัยตลอดเวลาในการปฏิบัติกิจวัตร มีการเว้นระยะห่าง การล้างมือด้วยเจลแอลกอฮอล์ การทำความสะอาดพื้นที่วัดอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้การอยู่ร่วมกันของหมู่สงฆ์เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ตลอดทั้งการส่งเสริมให้พระสงฆ์มีการปฏิบัติกิจวัตรให้มีความทันสมัยในสังคมยุคปัจจุบัน

2. แนวทางในการดำเนินชีวิตของพระสงฆ์ได้มีการปรับตัวให้เข้าสถานการณ์ปัจจุบันทั้ง 5 ได้แก่ หลักการดำเนินชีวิต การใช้ชีวิตตามมาตรการของรัฐ การจัดกิจกรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา การส่งเสริมสังคัม และหลักการใช้ชีวิตในรูปแบบใหม่ ด้วยการสวมหน้ากากอนามัยหรือหน้ากากผ้า จัดกิจกรรมตามมาตรการของกระทรวงสาธารณสุข มีการจัดกิจกรรมในรูปแบบออนไลน์ทั้งการจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา เป็นศูนย์กลางในการช่วยเหลือและส่งเสริมชุมชน เป็นต้นแบบการสร้างความมั่นคงทางอาหารจากวัดสู่ชุมชนตามหลักบวร ทั้งหมดนี้มีส่วนช่วยให้พระสงฆ์ สามเณร และบุคคลทั่วไปได้รู้เท่าทันสถานการณ์และวิธีป้องกันโรค สามารถดูแลตัวเองให้ปลอดภัยโรคจากไวรัสโคโรนา 2019

คำสำคัญ: การดำเนินชีวิต; การแพร่ระบาด; ไวรัสโคโรนา 2019

Abstract

This research article has the objective 1) to study the daily lifestyle of monks in Mueang Roi Et District in the situation of the outbreak of coronavirus 2019 and 2) to study the lifestyle guidelines of monks in Mueang Roi Et District in the situation of the outbreak coronavirus 2019 using qualitative research methods. The target groups for the interview included 25 monks living in Mueang Roi Et District by selecting the population purposively. The research tool is an interview form. Data were analyzed and presented descriptively.

The results of research found that:

1) Living according to the monks' routines, they have adjusted their routines to suit the situations that occur in all 6 situations, including alms, sweeping areas within the temple, confession of an offense, chanting, practicing paccavekkhaṇa (ideas to be constantly reviewed by a monk), and fostering bhāvanā (development). The new religious routine includes wearing a mask at all times, maintaining social distancing, washing hands with alcohol gel, and cleaning the temple areas on a regular basis to ensure that all monks coexist in harmony. So that the monks live together in the same direction as well as encouraging monks to have daily routines that are modern in today's society.

2) The way of life of monks has been adapted to suit the current situation, which includes the following five aspects: the way of life, following the government measures, organizing activities on Buddhist festivals, conducting social welfare, and new way of life. This includes wearing a surgical mask or a cloth face mask, organizing activities during Buddhist festivals, and conducting classes online in accordance with Ministry of Public Health guidelines. The temple should also serve as a center for community assistance and welfare, as well as a model for generating food security based on the 'Bowon' (villages, temples, schools) principles. All of this helps monks, novices, and the general public become aware of the situation and how to protect themselves from coronavirus 2019.

Keywords: The way of life; epidemic; Coronavirus 2019

1. บทนำ

ไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 เป็นตระกูลของไวรัสที่ก่อให้เกิดอาการป่วยตั้งแต่โรคไข้หวัดธรรมดาไปจนถึงโรคที่มีความรุนแรงมาก เช่น โรคระบบทางเดินหายใจตะวันออกกลาง (MERS-CoV) และโรคระบบทางเดินหายใจเฉียบพลันรุนแรง (SARS-CoV) เป็นต้น ซึ่งเป็นสายพันธุ์ใหม่ที่ไม่เคยพบมาก่อนในมนุษย์ก่อให้เกิดอาการป่วยระบบทางเดินหายใจในคน และสามารถแพร่เชื้อจากคนสู่คนได้ โดยเชื้อไวรัสชนิดนี้พบครั้งแรกในการระบาดในเมืองอู่ฮั่น มณฑลหูเป่ย์ สาธารณรัฐประชาชนจีน ในช่วงปลายปี 2019 การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 ได้แพร่ไปทั่วโลก โดยมีข้อมูลเมื่อ 31 ธันวาคม 2562 การรายงานการระบาดของโรคปอดบวมผิดปกติที่เกิดจากโรคโคโรนาไวรัส 2019 ที่มีการแพร่กระจายจากเมืองจีนอื่น ๆ และได้กระจายการระบาดไปทั่วโลก ตามที่ปรากฏในสถานการณ์ปัจจุบัน ต่อมาข้อมูล ณ วันที่ 5 พฤษภาคม 2564 พบว่า ยอดผู้ติดเชื้อทั่วโลกสูงถึง 154,160,397 คน และสหรัฐอเมริกาเป็นผู้ติดเชื้อมากที่สุดที่ 32,512,575 คน รองลงมา คือ สาธารณรัฐอินเดีย ซึ่งมีจำนวนผู้ติดเชื้อมากกว่าจีน ต่อมาประเทศบราซิล ฝรั่งเศส อิตาลี อังกฤษ และรัสเซีย ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้กระทบจากการแพร่ระบาดในยุโรปเริ่มกระจายพื้นที่มากขึ้น

การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 เริ่มเข้ามาในประเทศไทย เป็นการสะท้อนภาพผลกระทบโควิด -19 ที่เป็นจุดเริ่มต้นในประเทศไทยตามระยะการระบาดภายในประเทศ เริ่มจาก คนจำนวนหนึ่งในสนามมวย และมีดาราดังอีกหลายคนตรวจพบว่ามีอาการเจ็บป่วย รวมถึงการสืบสวนโรคโดยทีมควบคุมโรคติดต่อก็ยืนยันการระบาดของโควิด -19 ในประเทศไทย ต่อมาวันที่ 17-31 มกราคม 2563 พบผู้ป่วยโควิด-19 ยืนยันแล้วอีกรวมเป็น 19 คน ในกลุ่มนักท่องเที่ยวจีน โดยพบที่จังหวัดเชียงใหม่ นครปฐม ประจวบคีรีขันธ์และกรุงเทพมหานคร โดยพบผู้ป่วยชาวไทยที่ไม่มีประวัติเดินทางไปประเทศจีนคนแรกเป็นคนขับแท็กซี่ซึ่งคาดว่าสัมผัสกับนักท่องเที่ยวจีน...ต่อมาเมื่อมีการเปิดเผยว่าโควิด-19 ระลอกนี้เป็นสายพันธุ์กลายพันธุ์ในประเทศอังกฤษ ซึ่งระบาดเร็วขึ้น 1.7 เท่าเมื่อเทียบกับสายพันธุ์ก่อนหน้านี้ ได้แก่ สายพันธุ์ S และ GS มาตรฐานองค์การอนามัยโลก ได้แนะนำให้ประชาชน ลดการสัมผัสปัจจัยเสี่ยงและการแพร่เชื้อในระยะต่างๆ มาตรฐานนี้ยังแนะนำให้ล้างมือ ดูแลสุขอนามัยทางเดินหายใจ เมื่อไอหรือจามให้ใช้ข้อพับแขนด้านในปิดปากหรือใช้กระดาษชำระแล้วทิ้งในถังขยะ รับประทานอาหารที่สุก สะอาด ปลอดภัย และหลีกเลี่ยงการสัมผัสกับผู้ที่มีการเจ็บป่วยที่เกี่ยวข้องกับระบบทางเดินหายใจ เช่น ผู้ที่มีอาการไอ หรือจาม

หลังรัฐบาลประกาศพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.2548 เพื่อควบคุมการแพร่ระบาดไวรัสโควิด-19 ถือได้ว่าเป็นช่วงเวลาที่คุณคนในสังคมต้องปรับตัวเพื่อดำรงชีวิตอยู่กับสถานการณ์ ในตอนนี้ Social Distancing ถูกนำมาใช้ในระบบทั้งด้านการทำงาน การเดินทาง เพื่อป้องกันความเสี่ยงจากการติดเชื้อ รวมถึงปรับตัวของพระสงฆ์ในช่วงที่มีการแพร่ระบาดของโควิด-19 ที่นอกจากจำนวนญาติโยมจะน้อยลงแล้ว ยังเสี่ยงต่อการติดเชื้อโควิด-19 พระสงฆ์อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จึงเป็นอีกหนึ่งกลุ่มที่ต้องปรับตัวในเรื่องวัตรปฏิบัติต่างๆ ในการป้องกันตนเองไม่ให้ติดเชื้อและไม่ให้ญาติโยมที่เข้ามาในวัดมีความเสี่ยงอีกด้วย

ปัญหาการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 จึงทำให้เกิดผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของพระสงฆ์ในอำเภอเมืองร้อยเอ็ด ซึ่งถือเป็นอีกหนึ่งกลุ่มบุคคลในสังคมที่ได้รับผลกระทบในการปฏิบัติศาสนกิจของสงฆ์ เนื่องจากเป็นกลุ่มที่ต้องใกล้ชิดกับผู้คน ไม่ว่าจะเป็นการบิณฑบาต การทำวัตร เข้า-เย็น เป็นต้น กิจกรรมดังกล่าวนี้ส่วนมากจะต้องประกอบพิธีกรรมในอาคารสถานที่ และต้องออกไปพบปะผู้คน ซึ่งอาจเสี่ยงต่อการแพร่กระจายหรือติดเชื้อโรคโควิด-19 ได้ ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ และถ้าหากการดำเนินชีวิตของพระสงฆ์อำเภอเมืองร้อยเอ็ดได้เกิดการพัฒนาที่เกื้อหนุนต่อการปรับตัวในการใช้ชีวิต เป็นส่วนหนึ่งของการวางแผนในการดำเนินชีวิต ในการ

วางแผนนี้ช่วยให้คณะสงฆ์ได้มีการเตรียมตัวรับมือถึงสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต เพื่อเป็นการเตรียมพร้อมแก้ปัญหา รูปแบบใหม่ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการดำเนินชีวิตของพระสงฆ์อำเภอเมืองร้อยเอ็ดในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา 2019 ซึ่งพระสงฆ์ต้องรู้เท่าเข้าใจถึงความเคลื่อนไหวของโรคภัยไข้เจ็บที่เกิดขึ้นใหม่ ให้นำมาปรับเข้ากับการดำเนินชีวิต โดยเฉพาะกิจวัตรของพระสงฆ์ซึ่งเป็นการทำหน้าที่ติดต่อประสานงาน หน่วยงานต่างๆ รวมถึงพบปะกับฆราวาส หรือคนหมู่มากอยู่ตลอด จึงต้องรู้เท่าถึงข้อมูลข่าวสารจะได้ป้องกันเพื่อให้เกิดประโยชน์ด้านสุขอนามัยที่ดีต่อพระสงฆ์เอง ตลอดจนฆราวาสจะได้มีความเชื่อมั่นในการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาให้ยั่งยืนสืบไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาการดำเนินชีวิตตามกิจวัตรของพระสงฆ์อำเภอเมืองร้อยเอ็ดในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา 2019

2.2 เพื่อศึกษาแนวทางในการดำเนินชีวิตของพระสงฆ์อำเภอเมืองร้อยเอ็ดในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา 2019

3. วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 รูปแบบการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) การเก็บข้อมูลภาคสนามใช้วิธีการสัมภาษณ์เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตกิจด้านวัตรและแนวคิดเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตของพระสงฆ์อำเภอเมืองร้อยเอ็ดในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา 2019

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ เป็นแบบสัมภาษณ์ซึ่งผู้วิจัยได้พัฒนา เครื่องมือมาจากแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และนำเครื่องมือที่นำมาปรับข้อความเพื่อให้ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของวิจัยภายใต้การควบคุมดูแลและให้คำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา แบ่งเป็น 3 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ประเภทตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นคำถามที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาและการดำเนินชีวิตตามกิจวัตรของพระสงฆ์อำเภอเมืองร้อยเอ็ด ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา 2019

ตอนที่ 3 แนวทางการดำเนินชีวิตของพระสงฆ์อำเภอเมืองร้อยเอ็ดในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา 2019

3.3 ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยศึกษาการดำเนินชีวิตของพระสงฆ์อำเภอเมืองร้อยเอ็ดในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา 2019 ได้กำหนดขอบเขตการวิจัย 5 ด้าน คือ

3.3.1 ขอบเขตทางด้านเนื้อหา

ขอบเขตเนื้อหาในการศึกษาวิจัยครั้งนี้มี 2 ประเด็นคือ (1) เพื่อศึกษาการดำเนินชีวิตด้านกิจวัตรของพระสงฆ์อำเภอเมืองร้อยเอ็ดในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา 2019 และ(2) เพื่อศึกษาแนวทาง

ในการดำเนินชีวิตของพระสงฆ์อำเภอเมืองร้อยเอ็ดในสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019

3.3.2 ขอบเขตด้านเอกสาร

เอกสารในการศึกษาวิจัยมี 2 ส่วน คือ

1) เอกสารชั้นปฐมภูมิ (Primary Source) คือ พระไตรปิฎกฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พุทธศักราช 2539

2) เอกสารชั้นทุติยภูมิ (Secondary Source) คือ วรรณคดีฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย งานวิทยานิพนธ์ เอกสารงานวิจัย ตำรา และบทความทางวิชาการ หนังสือ วารสาร สื่อสิ่งพิมพ์ และสิ่งพิมพ์ อิเล็กทรอนิกส์ที่เผยแพร่บนอินเทอร์เน็ต

3.3.3 ขอบเขตด้านพื้นที่

ผู้วิจัยได้กำหนดพื้นที่ในการศึกษา แบบเจาะจง (Purposive Selection) ได้แก่ 1) วัดบ้านเปลือยใหญ่ ตำบลรอบเมือง อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด 2) วัดสระทอง ตำบลในเมือง อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด

3.3.4 ขอบเขตด้านประชากรกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก

ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัย การดำเนินชีวิตของพระสงฆ์อำเภอเมืองร้อยเอ็ดในสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 จำนวน 25 รูป วัด ได้แก่

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร ได้แก่ พระไตรปิฎก เอกสารที่เกี่ยวข้อง งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และบทความต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาที่จะศึกษาวิจัย เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานและแนวทางในการศึกษาวิจัย

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาค้นคว้าภาคสนามหรือในพื้นที่วิจัย เพื่อหาคำตอบตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ให้ครอบคลุมสมบูรณ์

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้ได้ข้อสรุปที่ถูกต้องและแม่นยำที่สุดโดยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์เชิงลึก และแบบมีส่วนร่วม ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาแบบหาความหมาย วิธีการตีความสร้างข้อสรุป จากข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่มและการสังเกตแบบมีส่วนร่วม สร้างข้อสรุปตามรูปแบบ ความหมาย และผลกระทบของปรากฏการณ์ที่รับรู้ รวมถึงการวิเคราะห์โดยใช้ประสบการณ์ผู้วิจัยและกลุ่มผู้ร่วมวิจัย โดยทำไปพร้อม ๆ กับการเก็บรวบรวมข้อมูล ทั้งนี้เพื่อจะได้ศึกษาประเด็นต่าง ๆ ได้ลึกซึ้งเมื่อประเด็นใดวิเคราะห์แล้วไม่มีความชัดเจนก็จะตามไปเก็บข้อมูลเพิ่มเติมในประเด็นต่าง ๆ เหล่านั้น เพื่อตอบคำถามหลักตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อมูลเชิงคุณภาพได้นำมาวิเคราะห์เพื่อหาความเชื่อมโยงความสัมพันธ์เชิงทฤษฎี

3.6 การนำเสนอผลการวิจัย

หลังจากวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลแล้ว สรุปผลการวิจัย (Conclusion) และนำเสนอผลการวิจัย โดยที่เนื้อหาบางส่วนนำเสนอสรุปในรูปแบบของตารางข้อมูล เนื้อหาบางส่วนนำเสนอสรุปในรูปแบบแผนภาพ ประกอบผลการวิจัย และการอธิบายความประกอบกับภาพถ่าย โดยมุ่งตอบประเด็นตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย และนำเสนอข้อค้นพบสำคัญจากการวิจัย รวมทั้งการสร้างชุดความรู้ในการวิจัย และนำข้อมูลทั้งหมดมาสรุปผลการวิจัยในภาพรวม พร้อมทั้งอภิปรายผลการวิจัยและข้อเสนอแนะสรุปข้อมูลเพื่อนำเสนอผลงานจากการวิจัย ในแบบพรรณนาเชิงวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

4. ผลการวิจัย

4.1 การดำเนินชีวิตตามกิจวัตรของพระสงฆ์อำเภอเมืองร้อยเอ็ด ในสถานการณ์แพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019

1) บิณฑบาต ในปัจจุบันพระสงฆ์ สามเณรมีการปรับตัวให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นด้วยการปฏิบัติตามมาตรการของกระทรวงสาธารณสุขรวมทั้งมติของมหาเถรสมาคมในการป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 มีการสวมหน้ากากอนามัยตลอดเวลาการบิณฑบาต การเว้นระยะห่าง รวมถึงการรักษาความสะอาดด้วยการล้างมือด้วยเจลแอลกอฮอล์ ทำความสะอาดหอนั่งทั้งก่อนและหลังการฉันอาหาร การแยกฉันอาหารไม่รวมกันฉันเป็นหมู่คณะ เว้นระยะในการบิณฑบาตและการฉัน ซึ่งเป็นการเฝ้าระวัง การป้องกันตัวเองให้รอดพ้นและห่างไกลจากการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ได้เป็นอย่างดี

2) กวาดวัด ในปัจจุบันพระสงฆ์ สามเณรมีการปรับตัวให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นด้วยการทำความสะอาดพื้นที่ทั้งวัดโดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่ที่ใช้ร่วมกันบ่อยๆ เช่น ทำความสะอาดโบสถ์ ศาลา วิหาร โรงทาน ห้องน้ำ รวมทั้งวัสดุ อุปกรณ์ เสื้อผ้า อาสนะ ราวบันได เป็นต้น หรือสถานที่ที่มีการสัมผัสของผู้มาใช้บริการร่วมกันที่อาจเป็นจุดเสี่ยงต่อการแพร่กระจายเชื้อโรค ด้วยน้ำยาทำความสะอาดอย่างสม่ำเสมอ เช่น ที่จับประตู เก้าอี้ โต๊ะให้บริการ เป็นต้น หรือทำความสะอาดด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อโรคก่อนและหลังการใช้สถานที่ ทั้งนี้เพื่อประโยชน์แก่สุขอนามัย เป็นการลดความเสี่ยงในการติดและแพร่เชื้อของพระสงฆ์ สามเณรและฆราวาสจากการสัมผัสพื้นผิวที่มีเชื้อโรคเกาะติดได้เป็นอย่างดี

3) ปลงอาบัติ ในปัจจุบันพระสงฆ์ สามเณรมีการปรับตัวให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นด้วยการนั่งจะเว้นระยะห่างเพิ่มมากขึ้นเป็น 1.5 เมตร ถึง 2 เมตร สวมแมสหรือหน้ากากอนามัยตลอดเวลาที่แสดงอาบัติ ทั้งนี้ก็เพื่อความปลอดภัยของพระสงฆ์ที่เข้าร่วมสังฆกรรมต่างๆที่จำเป็นของพระพุทธศาสนา การรักษาความบริสุทธิ์ชำระอาบัติต่างๆเพื่อให้สะอาดทั้งตัวและจิตใจ รวมทั้งห่างไกลจากการแพร่และติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ด้วย

4) ทำวัตรพระสวดมนต์ ในปัจจุบันพระสงฆ์ สามเณรมีการปรับตัวให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นด้วยการปฏิบัติตามมาตรการของกระทรวงสาธารณสุขรวมทั้งมติของมหาเถรสมาคมในการป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โดยมีการนั่งจะเว้นระยะห่างเพิ่มมากขึ้นเป็น 1.5 เมตร ถึง 2 เมตร สวมแมสหรือหน้ากากอนามัยตลอดเวลาที่ทำวัตรไหว้พระสวดมนต์ ใช้เวลาในการทำวัตรสวดมนต์ลดลง เหลือเพียง 30 นาที รวมทั้งทำวัตรสวดมนต์เฉพาะพระสงฆ์กับสามเณรเท่านั้น ทั้งนี้เพื่อเป็นการป้องกันตัวเองจากการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของพระสงฆ์และสามเณรในการปฏิบัติกิจวัตรของตนให้ปลอดภัยห่างไกลโรคภัยในปัจจุบัน

5) การชวนช่วยในปัจเจกชนและภavanaของพระสงฆ์อำเภอเมืองร้อยเอ็ดในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในการชวนช่วยในปัจเจกชนและภavanานั้น ในปัจจุบันพระสงฆ์ สามเณรมีการปรับตัวให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นด้วยการดูแลปัจจัยทั้ง 4 กล่าวคือ จีวร บิณฑบาต เสนาสนะ และคิลานเภสัช อันภิกษุสามเณรจักต้องบริโภคนั้น ใช้สอยเป็นประจำแล้ว เครื่องใช้จะมีการแยกออกเป็นการส่วนตัว ไม่ใช่ของปะปนกันผู้อื่น เช่น ช้อนส้อม แก้วน้ำ ผ้าเช็ดมือ ในด้านการปฏิบัติตนในการภavanaและเจริญสติมีการหลีกเลี่ยงการรวมปฏิบัติกับคนหมู่มากโดยจะแยกตัวปฏิบัติลำพังอีกทั้งปฏิบัติตามมาตรการของกระทรวงสาธารณสุขรวมทั้งมติของมหาเถรสมาคมในการป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 การเฝ้าระวัง การป้องกันตัวเองให้รอดพ้นและห่างไกลจากการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ด้วย

6) การปฏิบัติกิจวัตรในรูปแบบใหม่ ปฏิบัติกิจวัตรในรูปแบบใหม่ของพระสงฆ์อำเภอเมืองร้อยเอ็ด ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในปัจจุบันมีการปรับตัวโดยมีหลักการหรือข้อปฏิบัติในการใช้ชีวิตให้ปลอดภัยห่างไกลโรคโควิด-19 ทั้งพระสงฆ์ สามเณร พุทธศาสนิกชนและบุคคลทั่วไปด้วยหลักการปรับตัวเรื่องของวิธีปฏิบัติ จากมติมหาเถรสมาคม มีมติที่ 137/2563 เรื่องมาตรการควบคุมและป้องกันการแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา สำหรับพระภิกษุสามเณรปฏิบัติ และกระทรวงสาธารณสุขประกาศมาตรการสำหรับสถานที่ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา (วัด โบสถ์ มัสยิด ศาลเจ้า) โดยยึดหลัก R-M-H-T ทำให้พระสงฆ์ต้องปรับตัวและปฏิบัติไปในทิศทางเดียวกันเพื่อความปลอดภัยห่างไกลโรคของพระสงฆ์ สามเณร รวมทั้งพุทธศาสนิกชนผู้ใกล้ชิดพระพุทธรูปศาสนาให้ปลอดภัยจากโรคโควิด-19 และอยู่ร่วมกันได้ในยุค New Normal เพื่อห่างไกลโรคและอยู่ร่วมกันอย่างปกติสุข

4.2 แนวทางในการดำเนินชีวิตของพระสงฆ์อำเภอเมืองร้อยเอ็ดในสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019

1) หลักการดำเนินชีวิต ในปัจจุบันมีการปรับตัวให้เข้าสถานการณ์ปัจจุบันที่มีการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 นั้น การสวมหน้ากากอนามัยหรือหน้ากากผ้า งดเดินทางไปรื้อนอกวัด งดเว้นกิจกรรมที่ต้องมีการรวมตัวกันของกลุ่มคน หรือการจัดกิจกรรมตามมาตรการของกระทรวงสาธารณสุข การทำความสะอาดโบสถ์ ศาลา วิหาร โรงทาน ห้องน้ำ หรือสถานที่ที่มีการสัมผัสของผู้มาใช้บริการร่วมกันที่อาจเป็นจุดเสี่ยงต่อการแพร่กระจายเชื้อโรค การจัดให้มีเจลแอลกอฮอล์ สำหรับผู้มาใช้บริการของวัด จัดให้มีการคัดกรองผู้มาติดต่องาน และผู้มารับบริการ แม้กระทั่งการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ทั้งหมดนี้มีส่วนช่วยให้พระสงฆ์ สามเณร หรือบุคคลทั่วไป ได้รู้เท่าทันสถานการณ์ รู้วิธีป้องกันสามารถดูแลตัวเองให้รอดพ้นและห่างไกลโรคจากไวรัสโคโรนา 2019 เป็นการลดความเสี่ยงในการติดและแพร่เชื้อได้

2) การใช้ชีวิตตามมาตรการของรัฐ ในปัจจุบันมีการปรับตัวให้เข้าสถานการณ์ปัจจุบันที่มีการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ทางวัดและคณะสงฆ์ได้มีมาตรการในการบริหารจัดการที่ดีเพื่อให้เป็นไปตามมาตรการของรัฐ กระทรวงสาธารณสุข รวมทั้งมติของมหาเถรสมาคมในการป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 การเฝ้าระวัง การมีจุดคัดกรอง เครื่องตรวจวัดอุณหภูมิ มีเจลล้างมือ แอลกอฮอล์ล้างมือ หน้ากากอนามัย เพื่ออำนวยความสะดวกผู้มาติดต่อประสานกับทางวัดหรือโรงเรียนในวัด การทำความสะอาดสถานที่ที่เป็นจุดเสี่ยงในการแพร่เชื้อ การลดความแออัดของนักเรียนด้วยการเรียนออนไลน์ เหล่านี้เป็นมาตรการที่วัดและคณะสงฆ์ อำเภอเมืองร้อยเอ็ดได้ดำเนินการเป็นมาตรการในการป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โดยมาตรการดังกล่าวนี้สามารถลดความเสี่ยงต่อการติดเชื้อและการแพร่เชื้อได้เป็นอย่างดี

3) การจัดกิจกรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ในปัจจุบันมีการปรับตัวเพื่อเป็นการเฝ้าระวัง ป้องกัน ควบคุม ฟื้นฟู ดูแลคุณภาพชีวิตของพระสงฆ์ โดยใช้มาตรการเฝ้าระวังป้องกันโรคของกระทรวงสาธารณสุขอย่างเคร่งครัด เช่น สวมหน้ากากอนามัย ยืนหรือนั่งเว้นระยะห่างกัน 1.50 เมตร ตรวจคัดกรองวัดไข้ก่อนเข้าห้องประชุม ห้องจัดกิจกรรม และล้างมือด้วยเจลแอลกอฮอล์ เพื่อลดความแออัดของผู้เข้าร่วมกิจกรรม เช่น การสวดมนต์ไหว้พระ ปฏิบัติธรรมในสถานที่ลักษณะเปิดโล่ง อากาศสามารถถ่ายเทได้สะดวก เปิดพัดลมระบายอากาศ ควรหลีกเลี่ยงการใช้ห้องปรับอากาศ โดยบูรณาการกับหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล(อปต.) วัดและภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ร่วมกันจัดหาเจลล้างมือแอลกอฮอล์ จัดทำจุดบริการล้างมือพร้อมสบู่ และจัดสถานที่ปลอดภัยโรคโควิด-19 ร่วมกับ อสม. เช่น จุดประชาสัมพันธ์ จุดถวาย สังฆทาน จุดรับบริจาค จุดปฐมพยาบาล ห้องสุขา เป็นต้น รณรงค์ให้ญาติโยมล้างมือก่อนใส่บาตรและถวายภัตตาหารพระ

ทุกครั้ง และทำความสะอาดอุปกรณ์ บริเวณที่มีผู้สัมผัสปริมาณมาก เช่น ราวบันได ลูกบิด และที่จับประตู ไม้ดีระฆัง ห้องน้ำ หอฉัน ห้องปฏิบัติธรรม เป็นต้น อันเป็นแนวทางการปฏิบัติในการดำเนินกิจกรรมของสงฆ์ให้มีความปลอดภัยต่อคุณภาพชีวิต ทั้งต่อตนเองและหมู่คณะสงฆ์

4) การสงเคราะห์สังคม ของพระสงฆ์อำเภอเมืองร้อยเอ็ดนั้นเป็นโอกาสที่วัด คณะสงฆ์อำเภอเมืองร้อยเอ็ดได้ช่วยเหลือสังคมในการนำหลักของโครงการพุทธเกษตรสร้างความมั่นคงทางอาหาร ในพระดำริสมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ด้วยการจัดสรรพื้นที่ในวัดปลูกพืชผักสวนครัว สร้างความมั่นคงทางอาหาร ทำให้วัดเป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน เป็นต้นแบบที่ดีงามในการปลูกผักสวนครัว สมุนไพร ผลไม้ เพื่อให้ประชาชน ญาติโยม ญาติธรรม ได้ “แบ่งปันกันกิน” ด้วยหลักบรร (บ้าน วัด ราชการ) โดยพระสงฆ์เป็นกำลังสำคัญส่วนหนึ่งที่บรรเทาทุกข์บำรุงสุขแก่ญาติโยม พุทธศาสนิกชนหรือประชาชนทั่วไปในการช่วยเหลือเป็นที่พึ่งทางใจของญาติโยม พุทธศาสนิกชนและประชาชนทั่วไปที่ได้รับความเดือดร้อน เป็นรูปแบบความร่วมมือเพื่อให้วัดและชุมชนเป็นสังคมที่อยู่ร่วมกันอย่างร่มเย็นเป็นสุข พึ่งพาอาศัยกันในยามยากลำบาก มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน

5) หลักการใช้ชีวิตในรูปแบบใหม่ (New Normal) ในปัจจุบันมีการปรับตัวโดยมีหลักการหรือข้อปฏิบัติในการใช้ชีวิตให้ปลอดภัยห่างไกลโรคโควิด-19 ทั้งพระสงฆ์ สามเณร พุทธศาสนิกชนและบุคคลทั่วไป ด้วยหลักการปรับตัวเรื่องของวิถีปฏิบัติ จากมติมหาเถรสมาคม มีมติที่ 137/2563 เรื่องมาตรการควบคุมและป้องกันการแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา สำหรับพระภิกษุสามเณรปฏิบัติ และกระทรวงสาธารณสุขประกาศมาตรการสำหรับสถานที่ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา โดยยึดหลัก R-M-H-T ที่ได้จากการศึกษาการใช้ชีวิตวิถีใหม่ของพระสงฆ์อำเภอเมืองร้อยเอ็ดที่ได้จากการลงพื้นที่สัมภาษณ์สามารถสรุปได้ดังนี้

5.1) R: Reducing ลดการแออัดลดการรวมกลุ่มคนจำนวนมาก เว้นระยะห่าง 2 เมตร หลีกเลี่ยงการเข้าไปในสถานที่ชุมชนหรือที่มีคนอยู่รวมกันจำนวนมาก ห้องแอร์ห้องปรับอากาศ ปรับเปลี่ยนเป็นที่โล่งกว้างมีการระบายอากาศที่ดี มีพัดลมระบายอากาศ เปลี่ยนมาใช้ช่องทางในสื่อสารทางออนไลน์มากขึ้นรวมทั้งการร่วมกิจกรรมต่างๆ ในช่องทางออนไลน์ให้มากขึ้น

5.2) M: Mask Wearing สวมหน้ากากผ้าหรือหน้ากากอนามัยตลอดเวลาที่อยู่รวมกันตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปและเวลาออกนอกวัดหรือบ้านที่อยู่อาศัย และไม่สัมผัสพื้นผิวด้านหน้าของหน้ากากอนามัย เพราะอาจจะมีเชื้อโรคติดอยู่

5.3) H: Hand Washing and Cleaning ล้างมือบ่อยๆ เมื่ออยู่นอกวัดหรือที่อยู่อาศัยด้วยน้ำและสบู่ หรือเจลแอลกอฮอล์ รักษาความสะอาดอยู่เสมอ หลีกเลี่ยงการสัมผัสสิ่งของให้ได้มากที่สุด หรือหากเลี่ยงไม่ได้ ก็ให้ฉีดแอลกอฮอล์ก่อนสัมผัส หรือล้างมือด้วยเจลแอลกอฮอล์ทุกครั้ง หลังสัมผัสสิ่งของนั้นๆ และทำความสะอาดพื้นผิวสัมผัสร่วมกัน หรือใช้ร่วมกันบ่อยๆ โดยเฉพาะลูกบิดประตู ปุ่มลิฟต์ มือจับประตู ราวบันได หรือราวจับของพาหนะที่ใช้เดินทาง

5.4) T: Temperature and Testing การตรวจวัดอุณหภูมิโดยการตั้งจุดตรวจวัดอุณหภูมิ ก่อนเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ และตรวจหาเชื้อโควิด-19 ในกรณีที่มีอาการเข้าข่ายหรือเข้าไปในสถานที่พบปะหรือสัมผัสกับบุคคลที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยงต่อการติดเชื้อ ทำให้พระสงฆ์ต้องปรับตัวและปฏิบัติไปในทิศทางเดียวกัน พึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน เป็นรูปแบบความร่วมมือเพื่อให้วัดและชุมชนเป็นสังคมที่อยู่ร่วมกันอย่างร่มเย็นเป็นสุข พึ่งพาอาศัยกันในยามยากลำบาก มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน เพื่อความปลอดภัยห่างไกลโรคของพระสงฆ์สามเณร รวมทั้งพุทธศาสนิกชนผู้ใกล้ชิดพระพุทธรูปศาสนาให้ปลอดภัยจากโรคโควิด-19 และอยู่ร่วมกันได้อย่าง

ปกติสุขในยุค Buddhist New Normal

5. อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่อง“การดำเนินชีวิตของพระสงฆ์อำเภอเมืองร้อยเอ็ดในสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019” ในครั้งนี้ สามารถนำมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์และสมมติฐานการวิจัยดังต่อไปนี้

5.1 การดำเนินชีวิตตามกิจวัตรของพระสงฆ์อำเภอเมืองร้อยเอ็ด ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019

การปฏิบัติกิจวัตรของพระสงฆ์อำเภอเมืองร้อยเอ็ด ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 พบว่า ในการปฏิบัติกิจวัตรของพระสงฆ์ สามเณร ได้แก่ 1) บิณฑบาต 2) กวาดวัด 3) ปลงอาบัติ 4) ทำวัตรพระสวดมนต์ 5) ขนขวายในปัจจุเวกขณะและภาวณา และ6) การปฏิบัติกิจวัตรในรูปแบบใหม่ ได้มีการปรับตัวให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ด้วยการหาความรู้เกี่ยวกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 เพื่อให้เข้าใจปัญหาที่เกิดขึ้นว่าเกิดจากอะไร ส่งผลต่อการดำเนินกิจวัตรอย่างไร จะหาวิธีป้องกันได้อย่างไร มีแนวทางแก้ไขหรือบรรเทาความเดือดร้อนที่มีผลกระทบต่อการปฏิบัติกิจวัตรของพระสงฆ์ สามเณรให้ป็นปกติสุขได้อย่างไร โดยการหาแนวทางในการดำเนินกิจวัตรไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อให้เกิดความปลอดภัยห่างไกลโรคของพระสงฆ์ สามเณรรวมทั้งพุทธศาสนิกชนผู้ใกล้ชิดพระพุทธรศาสนาด้วย อันได้แก่การปฏิบัติตนตามมาตรการของกระทรวงสาธารณสุขรวมทั้งมติของมหาเถรสมาคมในการป้องกันการติดเชื้อโคโรนา 2019 ด้วยการสวมหน้ากากอนามัยตลอดเวลาการบิณฑบาต การเว้นระยะห่าง ลดระยะทางและระยะเวลาในการบิณฑบาตให้สั้นลง รวมถึงการรักษาความสะอาดด้วยการล้างมือด้วยเจลแอลกอฮอล์ ทำความสะอาดหอนั้นทั้งก่อนและหลังการฉันอาหาร การแยกฉันอาหารไม่รวมกันฉันเป็นหมู่คณะ เว้นระยะห่างในการบิณฑบาตและการฉัน การทำความสะอาดพื้นที่ทั้งวัดโดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่ที่ใช้ร่วมกันบ่อยๆ เช่น ทำความสะอาดโบสถ์ ศาลา วิหาร โรงทาน ห้องน้ำ รวมทั้งวัสดุ อุปกรณ์ เสื้อผ้า อาสนะ รวบรวมกันเป็นต้น หรือสถานที่ที่มีการสัมผัสของผู้มาใช้บริการร่วมกันที่อาจเป็นจุดเสี่ยงต่อการแพร่กระจายเชื้อโรค ด้วยน้ำยาทำความสะอาดอย่างสม่ำเสมอ เช่น ที่จับประตู แก้วน้ำ โต๊ะให้บริการ การนั่งเว้นระยะห่าง 1.5 เมตร ถึง 2 เมตร สวมแมสหรือหน้ากากอนามัยตลอดเวลาที่แสดงอาบัติ ใช้ระยะเวลาในการทำวัตรสวดมนต์ลดลง เหลือประมาณ 30 นาที การดูแลปัจจัยทั้ง 4 กล่าวคือ จีวร บิณฑบาต เสนาสนะ และคิลานเภสัช อันภิกษุสามเณรจักต้องบริโภคน ใช้สอยเป็นประจำแล้ว เครื่องใช้จะมีการแยกออกเป็นส่วนตัว ไม่ใช้ของปะปนกันผู้อื่น เช่น ช้อนส้อม แก้วน้ำ ผ้าเช็ดมือ ในด้านการปฏิบัติตนในการภาวณาและเจริญสติมีการหลีกเลี่ยงการรวมปฏิบัติกับคนหมู่มากโดยจะแยกตัวปฏิบัติลำพัง เป็นต้น

เมื่อเข้าใจปัญหาที่เกิดขึ้นแล้ว พระสงฆ์ สามเณรได้มีการปรับเปลี่ยนการปฏิบัติกิจวัตรในรูปแบบใหม่ ในปัจจุบันมีการปรับตัวโดยมีหลักการหรือข้อปฏิบัติในการใช้ชีวิตให้ปลอดภัยห่างไกลโรคโควิด-19 ทั้งพระสงฆ์ สามเณร พุทธศาสนิกชนและบุคคลทั่วไปด้วยหลักการปรับตัวเรื่องของวิธีปฏิบัติ จากมติมหาเถรสมาคม มติที่ 137/2563 เรื่องมาตรการควบคุมและป้องกันการแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา สำหรับพระภิกษุสามเณรปฏิบัติ และกระทรวงสาธารณสุขประกาศมาตรการสำหรับสถานที่ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา (วัด โบสถ์ มัสยิด ศาลเจ้า) โดยยึดหลัก R-M-H-T ทำให้พระสงฆ์ต้องปรับตัวและปฏิบัติไปในทิศทางเดียวกันเพื่อความปลอดภัยห่างไกลโรคของพระสงฆ์ สามเณร รวมทั้งพุทธศาสนิกชนผู้ใกล้ชิดพระพุทธรศาสนาให้ปลอดภัยจากโรคโควิด-19 และอยู่ร่วมกันได้ในยุค New Normal เพื่อห่างไกลโรคและอยู่ร่วมกันอย่างปกติสุข ซึ่งสอดคล้องกับ พระทวิโชค เจตนาสุโก (อิมขื่น) ได้ศึกษาเรื่อง การส่งเสริมการปฏิบัติกิจวัตรของพระสงฆ์ไทยในยุค 4.0 ผลการศึกษาพบว่า กิจวัตร

ในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท คือการปฏิบัติกิจของสงฆ์เกี่ยวกับพระวินัยบัญญัติและอาจารย์อันเป็นข้อวัตรสำหรับปฏิบัติระหว่างอาจารย์กับศิษย์ กิจวัตรนี้ถือปฏิบัติมาตั้งแต่พุทธกาลจนถึงสังคมไทยแต่โบราณได้นำมาปรับใช้ในการปกครองสงฆ์เพื่อบำบัดตามพระวินัยบัญญัติ แนวทางการส่งเสริมจะต้องปฏิบัติตาม 4 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 เข้าใจปัญหา พระสงฆ์เข้าใจและทราบปัญหาและสาเหตุที่เกิดจากปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก แล้วกำหนดแผนนโยบายในการแก้ไขร่วมกัน ขั้นที่ 2 สร้างวิธีการแก้ไข คือกำหนดแผนและสร้างเครื่องมือที่นำไปสู่การแก้ไขปัญหา โดยสร้างรูปแบบกิจกรรมที่สามารถสร้างแรงจูงใจให้กับพระสงฆ์เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติ ขั้นที่ 3 ลงมือปฏิบัติ เมื่อทราบปัญหาและมีแนวทางแก้ไขการลงมือปฏิบัติ ขั้นที่ 4 แก้ปัญหาร่วมกับสังคม พระสงฆ์จะต้องมีแนวทางร่วมกับชุมชนสังคม เกิดการตรวจสอบและส่งเสริมซึ่งกันและกันและการปฏิบัติย่อมเกิดประสิทธิภาพเป็นเหตุให้พระพุทธศาสนามีความเจริญมั่นคงถาวรในยุค 4.0 เมื่อพิจารณาปัจจัยทั้ง 10 ประการแล้ว ผู้วิจัยเห็นว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาแนวทางการปฏิบัติของพระสงฆ์ ซึ่งหากได้ปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอแล้วสามารถสร้างศรัทธาและความมั่นคงของพระพุทธศาสนาได้ เพื่อความมั่นคงของพระพุทธศาสนาซึ่งเมื่อพระสงฆ์ สามเณรมีรูปแบบในการปฏิบัติกิจวัตรในรูปแบบใหม่นี้แล้ว จะเป็นแนวทางที่ดีได้รู้เท่าทันสถานการณ์ รู้วิธีป้องกัน ดูแลรักษาสุขอนามัยตัวเองรวมทั้งพุทธศาสนิกชนผู้ใกล้ชิดพระพุทธศาสนาให้รอดพ้นและห่างไกลจากการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เพื่อให้เกิดประโยชน์ด้านสุขอนามัยที่ดีต่อพระสงฆ์ สามเณร ตลอดจนฆราวาสจะได้มีความเชื่อมั่นในการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาให้ยั่งยืนสืบไป

5.2 แนวทางในการดำเนินชีวิตของพระสงฆ์อำเภอเมืองร้อยเอ็ดในสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019

1) หลักการดำเนินชีวิต พบว่า พระสงฆ์ สามเณรมีการปรับตัวให้เข้าสถานการณ์ปัจจุบันที่มีการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ด้วยการสวมหน้ากากอนามัยหรือหน้ากากผ้า งดเดินทางไปสุระนอกวัด งดเว้นกิจกรรมที่ต้องมีการรวมตัวกันของกลุ่มคน หรือการจัดกิจกรรมตามมาตรการของกระทรวงสาธารณสุข การทำความสะอาดโบสถ์ ศาลา วิหาร โรงทาน ห้องน้ำ หรือสถานที่ที่มีการสัมผัสของผู้มาใช้บริการร่วมกันที่อาจเป็นจุดเสี่ยงต่อการแพร่กระจายเชื้อโรค การจัดให้มีเจลแอลกอฮอล์ สำหรับผู้มาใช้บริการของวัด จัดให้มีการคัดกรองผู้มาติดต่องาน และผู้มารับบริการ มีการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์เป็นส่วนใหญ่ ซึ่งเป็นการดำรงชีวิตในแบบวิถีใหม่ ทั้งหมดนี้มีส่วนช่วยให้พระสงฆ์ สามเณร ได้รู้เท่าทันสถานการณ์ รู้วิธีป้องกันสามารถดูแลตัวเองให้รอดพ้นและเป็นการลดความเสี่ยงในการติดและแพร่เชื้อได้ ซึ่งสอดคล้องกับ พีรพัฒน์ ใจแก้วมา ที่ได้ศึกษาเรื่อง “การศึกษาพฤติกรรมการดำรงชีวิตแบบปกติใหม่ของประชาชนชาวไทยระหว่างวิกฤตโควิด-19 ที่ปรากฏในสื่อออนไลน์” ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมการดำรงชีวิตแบบปกติใหม่ของคนทั่วโลกที่เกิดขึ้นสามรูปแบบ คือ พฤติกรรมเริ่มแล้วเลิก พฤติกรรมเริ่มแล้วทำต่อ และกระแสรองเป็นกระแสหลัก ขณะที่ข้อมูลที่ได้จากการสำรวจพฤติกรรมชีวิตแบบปกติใหม่ของสังคมไทยที่ปรากฏอยู่ใน Google Trends มี 4 ด้าน คือ วิถีชีวิต สุขภาพ เศรษฐกิจ และนันทนาการ การสำรวจของข้อมูลทั้งสองส่วนแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของพฤติกรรมการดำรงชีวิตแบบปกติใหม่สามรูปแบบ คือ 1) พฤติกรรมเริ่มแล้วเลิก มีความสัมพันธ์กับวิถีชีวิต สุขภาพ เศรษฐกิจ และนันทนาการ 2) พฤติกรรมเริ่มแล้วทำต่อ มีความสัมพันธ์กับวิถีชีวิตและเศรษฐกิจ และ 3) พฤติกรรมกระแสรองเป็นกระแสหลัก มีความสัมพันธ์กับวิถีชีวิต เศรษฐกิจ และนันทนาการ จากความสัมพันธ์ดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า พฤติกรรมชีวิตแบบปกติใหม่ของสังคมไทยที่มีโดดเด่นมากมี 4 อย่าง ได้แก่ การศึกษาแบบออนไลน์ การดูแลบ้านตามสื่อออนไลน์ พร้อมแพทย์และด็กตอก ซึ่งจะกลายเป็นพฤติกรรมวิถีชีวิตปกติใหม่ที่จะมีมากขึ้นในอนาคต และเมื่อนำพฤติกรรมวิถีชีวิตปกติใหม่เหล่านี้มาทำการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงพื้นที่ ที่มีการค้นหาใน

สื่อออนไลน์มากที่สุด ด้วยวิธีวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณร่วมกับคุณภาพการศึกษาความเป็นเมือง และบุคลากรทางการแพทย์ พบว่า มีความสัมพันธ์ของพฤติกรรมวิถีชีวิตปกติใหม่อย่างมีนัยสำคัญเฉพาะด้านสุขภาพ เศรษฐกิจ และ นันทนาการ ที่เกี่ยวข้องกับบุคลากรทางการแพทย์เท่านั้น

2) การใช้ชีวิตตามมาตรการของรัฐ พบว่า พระสงฆ์ สามเณรมีการปรับตัวให้เข้าสถานการณ์ปัจจุบันที่มีการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ทางวัดและคณะสงฆ์ได้มีมาตรการในการบริหารจัดการที่ดีเพื่อให้เป็นไปตามมาตรการของรัฐ กระทรวงสาธารณสุข รวมทั้งมติของมหาเถรสมาคมในการป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 การเฝ้าระวัง การมีจุดคัดกรอง เครื่องตรวจวัดอุณหภูมิ มีเจลล้างมือ แอลกอฮอล์ล้างมือ หน้ากากอนามัยเพื่ออำนวยความสะดวกผู้มาติดต่อประสานกับทางวัดหรือโรงเรียนในวัด การทำความสะอาดสถานที่ที่เป็นจุดเสี่ยงในการแพร่เชื้อ การลดความแออัดของนักเรียนด้วยการเรียนออนไลน์ เหล่านี้เป็นมาตรการที่วัดและคณะสงฆ์อำเภอเมืองร้อยเอ็ดได้ดำเนินการเป็นมาตรการในการป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โดยมาตรการดังกล่าวนี้สามารถลดความเสี่ยงต่อการติดเชื้อและการแพร่ระบาดของโรค Covid-19 ได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับ สุพัตรา รุ่งรัตน์ และคณะ ที่ได้ทำศึกษาเรื่อง ผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมจากสถานการณ์โควิด-19 ของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองยะลา จังหวัดยะลา ผลการวิจัยพบว่า ผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่ไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีการปรับตัว โดยการสวมหน้ากากอนามัย เพื่อไม่ให้รับเชื้อโควิด 19 ล้างมือด้วยสบู่ก่อนและหลังปรุงอาหาร พกแอลกอฮอล์เจลบางครั้ง และเว้นระยะ เพื่อลดระยะเวลาการอยู่ในพื้นที่สาธารณะ แต่เห็นว่าวิธีดังกล่าวช่วยลดโอกาสการระบาดของโรคโควิด 19 ได้ปานกลาง และยังไม่เชื่อมั่นในการปฏิบัติตัว เพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด19 ตามแนวทางของกระทรวงสาธารณสุข แนวทางในการแก้ปัญหาผลกระทบทางเศรษฐกิจ โดยการช่วยเหลือเงินเยียวยา การส่งเสริมสร้างอาชีพ การใช้มาตรการช่วยเหลือเกี่ยวกับค่าครองชีพ แนวทางในการแก้ปัญหาผลกระทบทางสังคม ทั้งแนวทางดูแลด้วยตัวประชาชนเอง ได้แก่ การดูแลสุขภาพลดการพบปะในสถานที่สาธารณะทุกคนในสังคมต้องเข้าใจซึ่งกันและกัน ส่วนแนวทางการส่งเสริมสุขภาพของประชาชนโดยภาครัฐได้แก่ การแจกหน้ากากอนามัยให้ทั่วถึง ส่งเสริมให้คนในชุมชนหันมาออกกำลังกาย การประชาสัมพันธ์ให้ข้อมูลการปฏิบัติเพื่อตนเอง การสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการรักษาโรคและปรับปรุงเรื่องการรักษาทางการแพทย์

3) การจัดกิจกรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา พบว่า ในการจัดกิจกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนามีการปรับตัวตามมติของทางวัดและคณะพระสงฆ์อำเภอเมืองร้อยเอ็ดที่ได้กำหนดมาตรการสำหรับวัด ผู้ประกอบพิธีกรรมหรือผู้นำปฏิบัติศาสนพิธีและผู้เข้าร่วมพิธีตลอดถึงการเตรียมอุปกรณ์สิ่งของเครื่องใช้ในการดำเนินการจัดกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา วัฒนธรรมประเพณี หรือการประชุม อบรม สัมมนาต่างๆ ของพระสงฆ์ทุกระดับ หรือรวมถึงพุทธศาสนิกชน ต้องใช้มาตรการเฝ้าระวังป้องกันโรคของกระทรวงสาธารณสุขอย่างเคร่งครัด เช่น สวมหน้ากากอนามัย ยืนหรือนั่งเว้นระยะห่างกัน 1.50 เมตร ตรวจคัดกรองวัดไข้ก่อนเข้าห้องประชุม ห้องจัดกิจกรรม และล้างมือด้วยเจลแอลกอฮอล์ เพื่อลดความแออัดของผู้เข้าร่วมกิจกรรม โดยบูรณาการกับหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล (อปต.) วัดและหรือภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ร่วมกันจัดหาเจลล้างมือแอลกอฮอล์ จัดทำจุดบริการล้างมือพร้อมสบู่ และจัดสถานที่ปลอดเชื้อโรคโควิด-19 ร่วมกับ อสม. เช่น จุดประชาสัมพันธ์ จุดถวาย สังฆทาน จุดรับบริจาค จุดปฐมพยาบาล ห้องสุขา เป็นต้น ใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติในการดำเนินกิจกรรมให้มีความปลอดภัยต่อคุณภาพชีวิต ทั้งต่อตนเอง ของหมู่คณะสงฆ์ โดยมีชุมชน วัด รัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้มีส่วนร่วมบูรณาการมาตรการของกระทรวงสาธารณสุข

ไปสู่การปฏิบัติในระดับต่างๆ ให้เป็นรูปธรรมต่อเนื่องและยั่งยืนเพื่อห่างไกลโรคและอยู่ร่วมกันอย่างปกติสุข ซึ่งสอดคล้องกับ อริยธรรม ๖ ประการ ที่ได้ศึกษาเรื่อง การแก้ปัญหาการรับมือและการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 องค์การบริหารส่วนตำบลม่วงเตี้ย อ.แม่ลาน จ.ปัตตานี ผลการศึกษาพบว่า องค์การบริหารส่วนตำบล ม่วงเตี้ย มีการแก้ปัญหาการรับมือและการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โดยการแก้ปัญหาที่มีการปฏิบัติตามมาตรการที่รัฐบาลออกประกาศ และได้กำหนดในการปฏิบัติของประชาชนที่ต้องปฏิบัติอย่างเคร่งครัดโดยให้ประชาชนสวมใส่หน้ากากอนามัยทุกครั้งก่อนออกจากบ้านและหมั่นล้างมืออยู่เสมอเพื่อป้องกันเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และองค์การบริหารส่วนตำบลม่วงเตี้ยได้ศึกษาแนวทางการเสริมศักยภาพในการแก้ปัญหาเกี่ยวกับโรคระบาดไวรัสโคโรนา 2019 ด้วยการจัดอบรมประชาสัมพันธ์ในเรื่องการให้ความรู้ด้านการดูแลสุขภาพแก่ประชาชนในช่วงที่โรคระบาดไวรัสโคโรนา 2019 ได้มีการเตรียมความพร้อมทุกเรื่องทั้งในการเตรียมสถานที่ในการกักตัวให้กับประชาชนที่กลับจากต่างประเทศและต่างจังหวัดในส่วนของการทำงานขององค์การบริหารส่วนตำบลม่วงเตี้ยได้มีการส่งเสริมและสร้างความตระหนักให้แก่ประชาชน ด้วยการจัดเตรียมสถานที่ทำงานเว้นระยะห่างและสวมใส่หน้ากากอนามัยตลอดในการปฏิบัติงาน การป้องกัน องค์การบริหารส่วนตำบลม่วงเตี้ยมีการตรวจใช้และบริการเจลล้างมือให้กับบุคลากรประชาชนก่อนมาใช้บริการ

4) การสงเคราะห์สังคม พบว่า คณะสงฆ์อำเภอเมืองร้อยเอ็ดได้ช่วยเหลือสังคมในการนำหลักของโครงการพุทธเกษตรสร้างความมั่นคงทางอาหาร ในพระดำริสมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ด้วยการจัดสรรพื้นที่ในวัดปลูกพืชผักสวนครัว สร้างความมั่นคงทางอาหาร ทำให้วัดเป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน เป็นต้นแบบที่ดีงามในการปลูกผักสวนครัว สมุนไพร ผลไม้ เพื่อให้ประชาชน ญาติโยม ญาติธรรม ได้ “แบ่งปันกันกิน” ด้วยหลักบวร (บ้าน วัด ราชการ) โดยพระสงฆ์เป็นกำลังสำคัญส่วนหนึ่งที่บรรเทาทุกข์บำรุงสุขแก่ญาติโยม พุทธศาสนิกชนหรือประชาชนทั่วไปในการช่วยเหลือเป็นที่พึ่งทางใจของญาติโยม พุทธศาสนิกชนและประชาชนทั่วไปที่ได้รับความเดือดร้อน เป็นรูปแบบความร่วมมือเพื่อให้วัดและชุมชนเป็นสังคมที่อยู่ร่วมกันอย่างร่มเย็นเป็นสุข พึ่งพาอาศัยกัน ในยามยากลำบาก มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน ซึ่งสอดคล้องกับ พระเอกลักษณะ อชิโร และคณะ ที่ได้ศึกษาเรื่อง บทบาทพระสงฆ์กับงานสาธารณะสงเคราะห์ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัส Covid 19: กรณีศึกษาบทบาทของหลวงพ่อดัง นนทียะ วัดอินทาราม จ.สมุทรสงคราม ผลการศึกษาพบว่า พระสงฆ์ยังคงมีบทบาทสำคัญในด้านสาธารณะสงเคราะห์ การให้ความช่วยเหลือประชาชน ชุมชน และสังคม ได้เป็นอย่างดี ด้วยว่าวัดมีทุนทางสังคม และมีศักยภาพในการช่วยเหลือ (ทาน) การเสียสละ (จาคะ) การทำประโยชน์ต่อส่วนรวม ดังกรณีหลวงพ่อดังได้จัดมอบหน้ากาก เจล จัดมอบเครื่องบริโภคอาหาร เครื่องยังชีพ ตั้งตู้เย็นปันสุข การจัดตั้งโรงทาน มอบทุนช่วยเหลือแก่ประชาชน วัด พระสงฆ์ หน่วยงานราชการ สถาบันการศึกษาทั้งในระดับพื้นที่ คือวัดและชุมชน และในระดับอำเภอ จังหวัดสมุทรสงคราม และระดับชาติ อันหมายถึงการสนองนโยบายสมเด็จพระสังฆราชในการตั้งโรงทานเพื่อช่วยประชาชน และจัดมอบสิ่งของเครื่องใช้ อาหาร ข้าวสาร ตู้พ่นยาฆ่าเชื้อ แก้วหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย โรงพยาบาลอัมพวา เพื่อสนับสนุนการบริหารภายใต้สถานการณ์โควิด 19 ให้ผ่านพ้นไปได้ ธรรมทาน เยียวยาจิตใจ การพบปะ พูดคุย เยี่ยมบ้าน การบรรยายธรรม ออนไลน์ นับเป็นอีกบทบาทหนึ่งของพระสงฆ์กับการทำงานด้านสาธารณะสงเคราะห์ในประเทศไทย

5) หลักการใช้ชีวิตในรูปแบบใหม่ (New Normal) พบว่า ในปัจจุบันมีการปรับตัวโดยมีหลักการหรือข้อปฏิบัติในการใช้ชีวิตให้ปลอดภัยห่างไกลโรคโควิด-19 ทั้ง จากมติมหาเถรสมาคม และกระทรวงสาธารณสุข โดยยึดหลัก R-M-H-T ได้แก่ 1) R : Reducing ลดการแออัด ลดการรวมกลุ่มคนจำนวนมาก เว้นระยะห่าง 2 เมตร เปลี่ยนมาใช้ช่องทางในสื่อสารทางออนไลน์มากขึ้น 2) M : Mask Wearing สวมหน้ากากผ้า

หรือหน้ากากอนามัยตลอดเวลาที่อยู่รวมกันตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป 3) H : Hand Washing and Cleaning ล้างมือบ่อยๆ ด้วยน้ำและสบู่ หรือเจลแอลกอฮอล์ รักษาความสะอาดอยู่เสมอ และ 4) T : Temperature and Testing การตรวจวัดอุณหภูมิโดยการตั้งจุดตรวจวัดอุณหภูมิก่อนเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ และตรวจหาเชื้อโควิด-19 ในกรณีสัมผัสกับบุคคลที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยงต่อการติดเชื้อ ซึ่งจะทำให้พระสงฆ์ต้องปรับตัวและปฏิบัติไปในทิศทางเดียวกัน พึงพาอาศัยซึ่งกันและกัน เป็นรูปแบบความร่วมมือเพื่อให้วัดและชุมชนเป็นสังคมที่อยู่ร่วมกันอย่างร่มเย็นเป็นสุข พึงพาอาศัยกันในยามยากลำบาก มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน เพื่อความปลอดภัยห่างไกลโรคของพระสงฆ์ สามเณร รวมทั้งพุทธศาสนิกชนผู้ใกล้ชิดพระพุทธศาสนาให้ปลอดภัยจากโรคโควิด-19 และอยู่ร่วมกันได้อย่างปกติสุขในยุค Buddhist New Normal ซึ่งสอดคล้องกับ สุนันทา คันธานนท์ และคณะ ได้ศึกษาเรื่อง การปรับตัวของชุมชนวิถีใหม่ในสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด-19 ในจังหวัดกระบี่ ผลการศึกษาพบว่า ในการปรับตัวของชุมชนวิถีใหม่ได้แก่ 1) สถานภาพทางเศรษฐกิจลดลง มีการพัฒนาตนเองเพิ่มขึ้น วางแผนใช้เงินและวางแผนอาชีพ 2) ด้านสุขภาพมีความเครียดเพิ่มขึ้น ความสัมพันธ์เป็นปกติ ล้างมือ สวมหน้ากากเว้นระยะห่าง ใช้ช้อนกลาง แยกของใช้ส่วนตัว อาหารสุกใหม่ หลีกเลี่ยงการไปในที่ชุมชน การเข้าใช้บริการสถานตามาตรการป้องกันและตรวจวัดอุณหภูมิของผู้เข้าใช้บริการ ลงทะเบียนเข้าใช้บริการ มีการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลข่าวสาร 3) สังคมและสิ่งแวดล้อมไม่มีผลกระทบ วิตกกังวลกับบุคคลรอบข้าง กิจกรรมในชุมชนลดลง การปรับตัวพุทธศุขได้รับความช่วยเหลือจากญาติบางครั้ง 4) ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ มีการใช้โทรศัพท์มือถือ เรียนรู้เทคโนโลยีมากขึ้น 5) ด้านการศึกษา ต้องเรียนออนไลน์ เด็กมีพฤติกรรมติดสื่อมาก มีการปรับพฤติกรรมดูแลตัวเอง อยู่กับครอบครัว มีความรู้ทั่วจากเทคโนโลยี ซึ่งการปฏิบัติตามหลักดังที่กล่าวมานี้สามารถนำไปใช้เพื่อแนวทางในการปฏิบัติตนในชีวิต ในการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อโรค COVID-19 ได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

6. องค์ความรู้ใหม่

1) การดำเนินชีวิตของพระสงฆ์ สามเณรให้ปลอดภัยจากโรคโควิด-19 ได้แก่ การสวมหน้ากากอนามัยทุกครั้ง เมื่ออยู่ในที่มีผู้คนตั้งแต่สองคนขึ้นไปหรือเมื่อออกปฏิบัติศาสนกิจบิณฑบาต หรือกิจนิมนต์ ฉันทัดอาหารร้อน ช้อนตัวเอง ล้างมือด้วยสบู่ หรือเจลแอลกอฮอล์ ไม่ใช้สิ่งของร่วมกัน เช่น แก้วน้ำ หลอดดูดน้ำ ช้อน บาตร ผ้าเช็ดมือ ผ้าเช็ดตัว อาสนะรองนั่ง ผ้าปูกราบ หนังสือสวดมนต์ เป็นต้น ให้นำติดตัวสำหรับใช้ส่วนตัว ลด ละ เลิก บุหรี่ รักษาสุขภาพร่างกายให้แข็งแรง ฉันทัดอาหารที่มีประโยชน์ครบ 5 หมู่ และพักผ่อนให้เพียงพอ เพื่อสุขภาพที่ดีมีภูมิคุ้มกันต่อโรคโควิด-19 ให้ความรู้ คำแนะนำ หรือจัดหาสื่อประชาสัมพันธ์การป้องกันการแพร่กระจายโรค โควิด-19 แก่ผู้มาเข้าร่วมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา เช่น โปสเตอร์ เสียงประชาสัมพันธ์ การหมั่นล้างมือที่ถูกวิธี ลดการสัมผัสสิ่งของสาธารณะบนพื้นผิวต่างๆ การสวมหน้ากากอนามัยที่ได้มาตรฐาน และถูกวิธีทุกครั้ง ที่เข้าร่วมกิจสงฆ์ ระมัดระวังการสัมผัสใบหน้า และควรมีสติในการรับฟังข่าวสาร สร้างช่องทางการติดต่อสื่อสารที่ทันเหตุการณ์ และรวดเร็ว เช่น กลุ่มไลน์ Facebook จัดทำฐานข้อมูลจำนวนพระสงฆ์ สามเณร แม่ชี ทุกวัดให้เป็นปัจจุบันเพื่อการดูแลได้อย่างทั่วถึง และปลูกฝังสวนครัว ที่ปลอดภัยพิษ วัชฉินในวัดหรือบริเวณใกล้เคียง ให้เพียงพอตามโครงการพุทธเกษตรสร้างความมั่นคงทางอาหาร ในพระดำริสมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

2) การจัดกิจกรรมพิธีการทางพระพุทธศาสนาและประเพณีวัฒนธรรมทั้งในวัดนอกวัด ในการจัดกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา วัฒนธรรมประเพณี หรือการประชุม อบรม สัมมนาต่างๆ ของพระสงฆ์ทุกระดับ

หรือรวมถึงพุทธศาสนิกชน และชาวต่างประเทศ ต้องใช้มาตรการเฝ้าระวังป้องกันโรคของกระทรวงสาธารณสุขอย่างเคร่งครัด โดยมีชุมชน วัด รัฐและองค์กรปกครองท้องถิ่นที่ท้องถิ่น ตามหลักการ “บวร” ได้มีส่วนร่วมบูรณาการมาตรการของกระทรวงสาธารณสุขไปสู่การปฏิบัติในระดับต่างๆ ให้เป็นรูปธรรมต่อเนื่องและยั่งยืนต่อไป ซึ่งในแนวทางการปรับตัวของพระสงฆ์และพุทธศาสนิกชนในการดำเนินชีวิตการปฏิบัติกิจวัตรและกิจกรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาท่ามกลางสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 โดยยึดหลัก R-M-H-T ที่ได้จากการศึกษาการใช้ชีวิตวิถีใหม่ของพระสงฆ์อำเภอเมืองร้อยเอ็ดที่ได้จากการลงพื้นที่สัมภาษณ์สามารถสรุปได้ดังนี้

2.1) R : Reducing ลดการแออัด ลดการรวมกลุ่มคนจำนวนมาก เว้นระยะห่าง 2 เมตร หลีกเลี่ยงการเข้าไปในสถานที่ชุมชนหรือที่มีคนอยู่รวมกันจำนวนมาก ห้องแอร์ห้องปรับอากาศ ปรับเปลี่ยนเป็นที่โล่งกว้างมีการระบายอากาศที่ดี มีพัดลมระบายอากาศ เปลี่ยนมาใช้ช่องทางในสื่อสารทางออนไลน์มากขึ้น รวมทั้งการรวมกิจกรรมต่างๆ ในช่องทางออนไลน์ให้มากขึ้น

2.2) M : Mask Wearing สวมหน้ากากผ้าหรือหน้ากากอนามัยตลอดเวลาที่อยู่รวมกันตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปและเวลาออกนอกวัดหรือบ้านที่อยู่อาศัย และไม่สัมผัสพื้นผิวด้านหน้าของหน้ากากอนามัย เพราะอาจจะมีเชื้อโรคติดอยู่

2.3) H : Hand Washing and Cleaning ล้างมือบ่อยๆ เมื่ออยู่นอกวัดหรือที่อยู่อาศัยด้วยน้ำและสบู่ หรือเจลแอลกอฮอล์ รักษาความสะอาดอยู่เสมอ หลีกเลี่ยงการสัมผัสสิ่งของให้ได้มากที่สุด หรือหากเลี่ยงไม่ได้ ก็ให้ฉีดแอลกอฮอล์ก่อนสัมผัส หรือล้างมือด้วยเจลแอลกอฮอล์ทุกครั้ง หลังสัมผัสสิ่งของนั้น ๆ และทำความสะอาดพื้นผิวสัมผัสร่วมกัน หรือใช้ร่วมกันบ่อยๆ โดยเฉพาะลูกบิดประตู ปุ่มลิฟต์ มือจับประตู ราวบันได หรือราวจับของพาหนะที่ใช้เดินทาง

2.4) T : Temperature and Testing การตรวจวัดอุณหภูมิโดยการตั้งจุดตรวจวัดอุณหภูมิก่อนเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ และตรวจหาเชื้อโควิด-19 ในกรณีที่มีอาการเข้าข่ายหรือเข้าไปในสถานที่พบปะหรือสัมผัสกับบุคคลที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยงต่อการติดเชื้อ

7. ข้อเสนอแนะ

“ไวรัสโคโรนา 2019” ครั้งนี้ทำให้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะที่อาจเป็นประโยชน์ในการเป็นข้อมูลพื้นฐานในการนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของพระสงฆ์และพุทธศาสนิกชน รวมทั้งบุคคลทั่วไปได้มีส่วนร่วมบูรณาการแนวทางในการดำเนินชีวิตไปสู่การปฏิบัติในระดับต่างๆ ให้เป็นรูปธรรมต่อเนื่องและยั่งยืนเพื่อห่างไกลโรคและอยู่ร่วมกันอย่างปกติสุข

7.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) ควรมีการนำผลวิจัยไปใช้เป็นข้อกำหนดหรือเป็นแนวทางการปฏิบัติในการดำเนินกิจกรรมให้มีความปลอดภัยต่อคุณภาพชีวิต ทั้งต่อตนเอง ของหมู่คณะสงฆ์ รวมทั้งพุทธศาสนิกชน และผู้ที่ใกล้ชิดหรือเกี่ยวข้องกับวัดหรือกิจกรรมของวัดให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

2) ควรมีการร่วมบูรณาการแนวทางในการดำเนินชีวิตในสถานการณ์แพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 ระหว่าง วัด บ้าน หน่วยงานราชการเพื่อกำหนดแนวทางในการปฏิบัติ หรือการปรับตัวเพื่อเป็นการเฝ้าระวัง ป้องกัน ควบคุม ฟื้นฟู ดูแลคุณภาพชีวิตของพระสงฆ์ และปัดเป่าภัยพิบัติโรคระบาดให้ลดลงและหมดไปจากสังคมหรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน

3) ควรมีการนำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานหรือเป็นข้อมูลสนเทศในการนำไปสู่การปฏิบัติในระดับต่างๆ ให้เป็นรูปธรรมต่อเนื่องและยั่งยืนต่อไป

7.2 ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1) ควรมีการนำผลการวิจัยไปเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตให้ปลอดภัย ห่างไกลโรคและอยู่ร่วมกันอย่างปกติสุข ในสถานการณ์แพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019

2) ควรมีการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของพระสงฆ์และพุทธศาสนิกชน รวมทั้งบุคคลทั่วไปได้มีส่วนร่วมในการร่วมบูรณาการแนวทางในการดำเนินชีวิตในสถานการณ์แพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 ไปสู่การปฏิบัติในระดับต่างๆ ให้เป็นรูปธรรมต่อเนื่องและยั่งยืน

3) ควรมีการนำผลการวิจัยไปเป็นข้อมูลพื้นฐานและเป็นข้อมูลสนเทศในการนำไปบูรณาการกับองค์ความรู้ในศาสตร์ต่างๆ เพื่อสร้างหลักการและวิธีการปฏิบัติตนในเรื่องการใช้ชีวิตในรูปแบบใหม่ (Buddhist New Normal) เพื่อให้คณะสงฆ์ สามเณร และประชาชนทั่วไปมีแนวทางปฏิบัติไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อสร้างสรรค์สังคมให้อยู่อย่างร่มเย็นเป็นสุข และช่วยลดความเสี่ยงต่อการแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา 2019

7.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรมีการทำวิจัยแบบผสมผสานในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพควบคู่กันเพื่อเสริมให้ข้อมูลสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2) ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบแนวทางในการดำเนินชีวิตของพระสงฆ์อำเภอเมืองร้อยเอ็ดในสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 เปรียบเทียบกับแนวทางในการดำเนินชีวิตของพระสงฆ์ของจังหวัดอื่น

3) ควรมีการศึกษาต่อยอดในด้านแนวทางในการส่งเสริมและประยุกต์ใช้ในเรื่องการใช้ชีวิตในรูปแบบใหม่ (Buddhist New Normal) ในการดำเนินชีวิตของพระสงฆ์ของอำเภออื่นรวมทั้งจังหวัดอื่นด้วย

8. เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข. (2563). *โควิด-19*. สืบค้นเมื่อ 22 มีนาคม 2564, จาก <https://www.bbc.com/thai/thailand-52090088>.

พระทวีโชค เจตนาสุโณ (อิมขิ่น). (2564). การส่งเสริมการปฏิบัติกิจวัตรของพระสงฆ์ไทยในยุค 4.0. *วารสารมหาจุฬานาครทรรค*. 8(11), 312-326.

พระเอกลักษณ์ อชิโต และคณะ. (2563). บทบาทพระสงฆ์กับงานสาธารณสุขสงเคราะห์ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัส Covid 19: กรณีศึกษาบทบาทของหลวงพ่อด่าง นนทิโย วัดอินทาราม จ.สมุทรสงคราม. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*. 9(3), 289-304.

พิรพัฒน์ ใจแก้วมา. (2563). การศึกษาพฤติกรรมการดำรงชีวิตแบบปกติใหม่ของประชาชนชาวไทยระหว่างวิกฤตโควิด-19 ที่ปรากฏในสื่อออนไลน์. *วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาภูมิศาสตร์*: มหาวิทยาลัยนเรศวร.

- สุนันทา คันธานนท์ และคณะ. (2564). การปรับตัวของชุมชนวิถีใหม่ในสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด-19 ในจังหวัดกระบี่. *การประชุมวิชาการระดับชาติ*. มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ครั้งที่ 13. “การบูรณาการงานวิจัย เพื่อพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน เพื่อพัฒนาชุมชน อย่างยั่งยืน”. สำนักวิจัย. มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต.
- มติชนออนไลน์. (ม.ป.ป.). รายงานสถานการณ์ทั่วโลก จำนวนผู้ติดเชื้อ ไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019. สืบค้นเมื่อ 21 มีนาคม 2564, จาก <http://travel.trueid.net/detail/EpwDxDold> 17.
- สยามพร ศิรินาวิน. (2563). “โควิด-19” ความรู้ สู่ปัญญา พัฒนาการปฏิบัติ. นนทบุรี: บริษัท โอ.เอส. พรินต์ติ้ง เฮ้าส์.
- รัฐบาลไทย. (ม.ป.ป.). ประกาศและคำสั่ง. สืบค้นเมื่อ 22 มีนาคม 2564, จาก <https://www.thaigov.go.th>.
- ไทย พีบีเอส. (2563). ชาวพุทธในยุคโควิด-19. สืบค้นเมื่อ 18 มกราคม 2564, จาก <https://thecitizen.plus/node/29094>.

ภาษาอังกฤษ

- Department of Disease Control. (2000). *Ministry of Public Health*. COVID-19. Retrieved March 22, 2021, from <https://www.bbc.com/thai/thailand-52090088>.
- Government of Thailand. *Announcements and orders*. Retrieved on March 22, 2021, from <https://www.thaigov.go.th>.
- Jaikaewma P.. (2020). A Study of the New Normal Living Behaviors of Thai People During the COVID-19 Crisis appeared in online media. *Thesis for Bachelor of Science degree program Geography*. Naresuan University.
- Kanthanon S. et al. (2020). Adaptation of a new normal community in the situation of the COVID-19 outbreak. *National academic conference*. In Phuket Rajabhat University No. 13 “Integrating Research for sustainable community development for community development Sustainable” Research Office. Phuket Rajabhat University.
- Matichon Online. *Global situation report number of infected people Novel Coronavirus 2019*. Retrieved March 21, 2021, from <http://travel.trueid.net/detail/EpwDxDold> 17.
- Phra Taweechok Jetasupho (Immchuen). (2021). Promoting the Routine Practices of Thai Monks in the 4.0 Era. *Mahachulanakornthas Journal*. 8(11), 312.
- Phra Ekaluck Achito et al. (2000). Role of monks in public welfare work under the epidemic situation of the Covid 19 virus: a case study of the role of Reverend Father Daeng Nonthiyo, Intaram Temple, Samut Songkhram Province. *Journal of MCU Social Science Review*. 9(3), 289.
- Sirinawin S.. (2020). “COVID-19” Knowledge to Wisdom, Improving Practice. Nonthaburi: O.S. Printing House Company.
- Thai PBS. (2000). *Buddhists in the era of COVID-19*. Retrieved on 18 January 2021, from <https://thecitizen.plus/node/29094>.